

การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ กลุ่มศิลปประดิษฐ์โอท็อป (OTOP)

จังหวัดพิษณุโลก

จิราพัทธ์ แก้วศรีทอง^{1*} วิรัชยา อินทะกันต์² กุลชญา ลีวหงวน³

The Development of Natural Material Product and Packaging for OTOP

Phitsanulok

Jiraphat Kaewsritong^{1*} Sorajwarachum Inket² Phiyatida Srihawantanakul³

¹⁻³ อาจารย์ประจำ สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

¹⁻³ Lecturer, Faculty of Science and Technology, Pibulsongkram Rajabhat University

¹⁻³ Lecturer, Faculty of Home Economics Technology Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

* Corresponding author. E-mail address: jiraphat7555@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ประเภทของใช้ ของตกแต่งและของที่ระลึกของกลุ่มศิลปประดิษฐ์โอท็อป (OTOP) จังหวัดพิษณุโลก 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบพัฒนาขึ้นใหม่ กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มศิลปประดิษฐ์โอท็อป จำนวน 3 กลุ่ม กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการประเมินแบบร่างผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ จำนวน 5 ท่าน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และกลุ่มผู้ประเมินความพึงพอใจ คือ ผู้ซื้อและผู้สนใจผลิตภัณฑ์ จำนวน 100 คน โดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบร่างผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ต้นแบบจำนวน 9 รูปแบบ และแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41-50 ปี อาชีพพนักงานเอกชน รายได้ต่อเดือน 15,000 -25,000 บาท การศึกษาระดับปริญญาตรี มีพฤติกรรมการใช้และการซื้อผลิตภัณฑ์โอท็อปประเภทศิลปประดิษฐ์มากที่สุด รูปแบบการซื้อส่วนใหญ่ซื้อเพื่อเป็นของที่ระลึก (ของฝาก) เหตุผลที่ตัดสินใจเลือกซื้อคือซื้อเมื่อมีโอกาส ส่วนประเด็นที่พิจารณาในการตัดสินใจซื้อพิจารณาจาก ความสวยงาม รูปแบบ ความทันสมัย ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ทุกรูปแบบมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แต่ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ก๊อไก่จากรังไหมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 4.05 รองลงมาคือ ดอกบัวจากรังไหม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และ พวงอุ้งจากลูกตะแบก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ตามลำดับ

คำสำคัญ: การพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ วัสดุธรรมชาติ โอท็อป

ABSTRACT

This research and development objectives are following : 1.) product design development and packaging of consumer product, decorations and gift handicrafts product of the OTOP arts and crafts group, Phitsanulok Province. 2) Study of consumer satisfaction with the new develop product and packaging design. The target group is the 3 OTOP arts and crafts group, the expert group to evaluate the products and packaging draft with 5 experts by the purposive sampling and the satisfaction of buyers and product interest with 100

people by the accidental sampling. The tools that used to create a product and its packaging prototype of 9 product and packaging prototypes, and the satisfaction questionnaire. The data were analyzed by frequency, percentage, average, standard deviation, and content analysis. The results showed that the majority of respondents were female, aged between 41-50 years old. The occupation is the private sector employee with monthly income between 15,000-25,000 Baht with the bachelor's degree education have buying behavior for the OTOP arts and crafts product mostly. The gift product buying patterns mostly for the souvenirs. The reason for the decision to buy product is when there is a chance to buy. The product and the Kook-Kai packaging from the cocoon with most average is 4.05, followed by the lotus from the cocoon with an average of 4.05 and a bunch of grapes from the Tabak tree with the average 4.01, respectively.

Keywords : development Product, Packaging, Natural materials, OTOP

บทนำ

โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เป็นโครงการที่รัฐบาลจัดตั้งเพื่อให้แต่ละชุมชนได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้า โดยการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น (กรมพัฒนาชุมชน, 2545) ทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพในชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนแต่ละท้องถิ่นในทุกจังหวัดของประเทศ จังหวัดพิษณุโลกก็เช่นเดียวกันมีการรวมกลุ่มและจัดตั้งเป็นกลุ่มผู้ประกอบการโอท็อป (OTOP) อยู่หลายกลุ่ม คลอบคลุมผลิตภัณฑ์ทั้ง 6 ประเภท ได้แก่ 1) ประเภทอาหาร 2) ประเภทเครื่องดื่ม 3) ประเภทผ้า เครื่องแต่งกาย 4) ประเภทของใช้และของประดับตกแต่ง 5) ประเภทศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึก 6) ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร ซึ่งที่มาของแต่ละผลิตภัณฑ์จะเน้นจากการนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในจังหวัดมาสร้างเอกลักษณ์และจุดเด่นของกลุ่ม ถือว่าเป็นการสร้างจุดขายอีกทางหนึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ด้วยการนำทรัพยากรหรือวัสดุ ภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์และพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะกลุ่มศิลปะประดิษฐ์มีการนำวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่นมาเป็นวัตถุดิบหลักในการทำผลิตภัณฑ์ ของเล่น ของใช้ ของประดับตกแต่ง ซึ่งวัสดุที่ได้มาจากธรรมชาติที่ทางกลุ่มนำมาใช้ส่วนใหญ่ คือ รั้วไหม ลูกสน ลูกตะแบก ลูกยาง หวาย ผักตบชวา ใบไม้ต่าง ๆ

จากการศึกษาถึงสภาพปัญหาที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่บริการวิชาการฝึกอบรม การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติ ร่วมกับกรมพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก พบว่า กลุ่มผู้ผลิต ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานและคุณภาพที่ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของตลาด การผลิตส่วนใหญ่เป็นการลอกเลียนแบบ ทำให้สินค้ามีรูปแบบเหมือนกัน ไม่มีความหลากหลายในเรื่องของรูปแบบผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ยังพบปัญหาในเรื่องของบรรจุภัณฑ์ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์และเป็นส่วนหนึ่งของการตลาด และจากการสัมภาษณ์นางเฉลิมพร ใจทอง หัวหน้ากลุ่มศิลปประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติ กล่าวว่า “รูปแบบของผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ยังไม่หลากหลาย และยังมีวัตถุดิบจากธรรมชาติ เช่น ลูกตะแบก กระถิน ที่ทางลูกกลุ่มหาเก็บได้ในท้องถิ่น หลายชนิด แต่ยังไม่มีความหลากหลายนำไปทำเป็นผลิตภัณฑ์อะไร เพราะที่เคยผลิตขายอยู่นั้น (ดอกตะแบกเงิน ตะแบกทอง ดอกไม้รั้วไหม พวงกุญแจรูปหมี) ก็เริ่มได้รับความนิยมน้อยลง จึงมีการปรึกษารื้อกันในกลุ่มว่าต้องการ ทำผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ ๆ มีความแปลกทันสมัยเป็นทางเลือกให้กับลูกค้า” นอกจากทางกลุ่มจะประสบปัญหาในเรื่องของผลิตภัณฑ์แล้วยังประสบปัญหาในเรื่องของบรรจุภัณฑ์ ที่ช่วยส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์มีความสวยงามและห่อหุ้มป้องกันผลิตภัณฑ์ไม่ให้ชำรุดแตกหักได้ ทางกลุ่มยังไม่มีรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่สอดคล้องกับตัวผลิตภัณฑ์ เนื่องจากเวลาส่งคัดสรรผลิตภัณฑ์เด่นของจังหวัด มีเกณฑ์บังคับและมีการให้คะแนนหัวข้อบรรจุภัณฑ์ประกอบด้วย รวมทั้งเป็นการส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์มีความน่าสนใจและมีมาตรฐานการผลิตมากขึ้น

ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ให้มีรูปแบบที่ทันสมัยและมีคุณภาพคงทนต่อการใช้งานและสอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย จึงเป็นโอกาสทางธุรกิจของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน ที่ต้องเร่งพัฒนานสินค้า ทั้งด้านคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล เพื่อสร้างความ

เชื่อถือต่อผู้บริโภค โดยผสมผสานวัฒนธรรม ภูมิปัญญากับเทคโนโลยี นวัตกรรม และพัฒนารูปแบบการนำเสนอความโดดเด่น ในการสร้างสัญลักษณ์และขยายโอกาสทางการตลาดมากยิ่งขึ้น (ยุทธศักดิ์ สุภสร, 2555)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ ได้แก่ รั้วไหม ไบยางพารา และลูกตะแบก เนื่องจากเป็นวัสดุธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์โอท็อป (OTOP) ประเภทของใช้ ของตกแต่งและของที่ระลึก ทั้งนี้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นสินค้าในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ของจังหวัดพิษณุโลกให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อให้มีความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับการมีโอกาสส่งสินค้าไปขายในตลาดอาเซียนได้มากขึ้น สอดรับกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่ผู้บริโภคในประเทศต่าง ๆ กำลังอยู่ในกระแสบริโภคนิยมสินค้าที่เป็นธรรมชาติ สินค้าที่อิงกับวัฒนธรรม การมีส่วนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือสินค้าที่ช่วยสนับสนุนชุมชน ทำให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนต่อไป นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนแผนกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ในมาตรการบริหารจัดการความรู้จากงานวิจัย เพื่อเผยแพร่และพัฒนาสู่การใช้ประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบของผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เดิมและสภาพปัญหาความต้องการของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน
2. เพื่อออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ประเภทของใช้ ของตกแต่งและของที่ระลึกของกลุ่มศิลปะประดิษฐ์โอท็อป (OTOP) จังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบพัฒนาขึ้นใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและสภาพปัญหาการผลิตของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน และมีคุณภาพ มาตรฐานเพื่อส่งคัดสรรผลิตภัณฑ์ชุมชนในระดับดาวที่สูงขึ้นต่อไป
2. เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนใช้ในการจัดสรรงบประมาณในการจัดฝึกอบรมให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพปัญหาของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน
3. กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนได้ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติต้นแบบไปใช้ในการผลิตและการจำหน่ายจริง
4. เพื่อเป็นการส่งเสริมและสร้างช่องทางการตลาดที่หลากหลายมากยิ่งขึ้นอีกทั้งเป็นการสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้กับชุมชนยั่งยืน

ขอบเขตของงานวิจัย

ศึกษารูปแบบของผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เดิม และสภาพความต้องการของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน ศึกษาข้อมูลของวัสดุธรรมชาติได้แก่ รั้วไหม ไบยางพารา ลูกตะแบก และแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ แล้วนำมาออกแบบพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ จากนั้นศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่พัฒนาขึ้นใน กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์โอท็อป (OTOP) จังหวัดพิษณุโลก ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการประเมินแบบ คือ นักออกแบบผลิตภัณฑ์ กลุ่มผู้ประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ เป็นผู้ซื้อและผู้สนใจผลิตภัณฑ์ จากงานจำหน่ายผลิตภัณฑ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มศิลปะประดิษฐ์โอท็อป (OTOP) จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มศิลปะประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติประเภทของใช้ของตกแต่ง (วัดโบสถ์) อำเภอวัดโบสถ์ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติประเภทของศิลปประดิษฐ์และของที่ระลึก (วังทอง) อำเภอวังทอง กลุ่มศิลปะประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติประเภทของใช้ของตกแต่ง (บ้านปากห้วย) อำเภอเมือง ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง
2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการประเมินแบบร่างผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ คือ นักออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 5 ท่าน และผู้วิจัย
3. กลุ่มผู้ประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ เป็นผู้ซื้อและผู้สนใจผลิตภัณฑ์ จากงานจำหน่ายผลิตภัณฑ์ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวน 100 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบร่างผลิตภัณฑ์ของใช้ของที่ระลึกจากวัสดุธรรมชาติ จำนวน 15 แบบ
2. แบบร่างบรรจุภัณฑ์ จำนวน 9 แบบ
3. ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ของใช้ของที่ระลึกจากวัสดุธรรมชาติต้นแบบ จำนวน 9 ชิ้นงาน
4. แบบสอบถาม จำแนกได้ดังนี้
 - 4.1 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบร่างผลิตภัณฑ์ของใช้ของที่ระลึกจากวัสดุธรรมชาติ จำนวน 15 แบบ
 - 4.2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ ของกลุ่มศิลปะประดิษฐ์โอท็อป (OTOP) จังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการ

ระยะที่ 1 การศึกษารูปแบบของผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เดิม และสภาพปัญหาความต้องการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ทั้ง 3 กลุ่ม สัมภาษณ์หัวหน้ากลุ่ม รองหัวหน้ากลุ่ม และสมาชิกบางท่าน จากนั้นศึกษาข้อมูลของวัสดุธรรมชาติ และแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้ผลิตและสินค้าที่ต้องการของตลาด

ระยะที่ 2 การออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มศิลปะประดิษฐ์โอท็อป (OTOP) ให้มีความสวยงามและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ รวมทั้งคำนึงถึงความคงทนและการใช้งานของผลิตภัณฑ์ และวิธีการผลิตที่มีขั้นตอนไม่ยุ่งยากเป็นหลัก โดยการนำข้อมูลจากระยะที่ 1 มาประกอบการพิจารณาการออกแบบ ซึ่งนำวัสดุธรรมชาติ 3 ชนิด มาเป็นแนวทางในการพัฒนา เนื่องจากวัสดุทั้ง 3 ชนิดนี้ เป็นวัสดุที่ทางกลุ่มนำมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์อยู่ก่อนแล้ว ประกอบด้วย ใยพารา รั้งไหม ลูกตะแบก เมื่อได้วัสดุธรรมชาติแล้วนำมาออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ 3 ชนิด ชนิดละ 5 รูปแบบ รวมเป็น 15 รูปแบบ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญร่วมพิจารณาคัดเลือกรูปแบบที่เหมาะสมชนิดละ 3 รูปแบบ เพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย แล้วดำเนินการสร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบจำนวน 9 ผลิตภัณฑ์ จากนั้นดำเนินการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

ระยะที่ 3 การศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ ของกลุ่มศิลปะประดิษฐ์โอท็อป (OTOP) จังหวัดพิษณุโลก ที่พัฒนาขึ้นมาใหม่จากกลุ่มผู้ซื้อและผู้สนใจผลิตภัณฑ์ จากงานจำหน่ายผลิตภัณฑ์ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวน 100 คน โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจแบบประมาณค่า (Rating Scale) ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือตามลำดับ ดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม และแนวทางในการสร้างข้อคำถามความพึงพอใจ ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ตามแนวคิดที่ได้จากการศึกษา เพื่อให้ได้เนื้อหาเพียงพอและครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัด

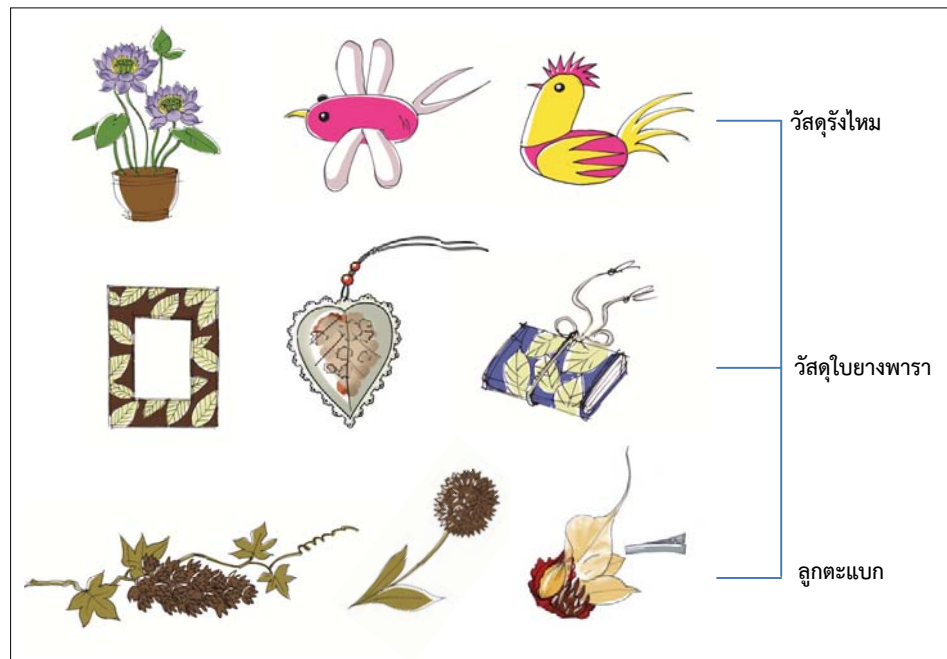
2) นำแบบสอบถามไปตรวจสอบความเหมาะสมสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำผลมาหาค่าความสอดคล้อง (IOC) โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.50 - 1

3) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีการคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

ผลการวิจัย

การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์โอท็อป (OTOP) จังหวัดพิษณุโลก เพื่อออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ประเภทของใช้ ของตกแต่งและของที่ระลึกของกลุ่มศิลปะประดิษฐ์โอท็อป (OTOP) จังหวัดพิษณุโลก ได้ผลการดำเนินการดังนี้

1. ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ของใช้ของที่ระลึกจากวัสดุธรรมชาติ 3 ชนิด โดยนำข้อมูลที่ได้มาออกแบบเป็นแบบร่างให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน นำรูปแบบที่ผ่านการประเมินไปสร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบจากนั้นดำเนินการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ต้นแบบ ดังนี้

ภาพ 1 ภาพร่างผลิตภัณฑ์ของใช้ของที่ระลึกจากวัสดุธรรมชาติ
ที่มา : จิราพัทธ์ แก้วศรีทอง.2557.

ภาพ 2 ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ต้นแบบจากรังไหม
ที่มา : จิราพัทธ์ แก้วศรีทอง.2557.

ภาพ 3 ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ต้นแบบจากใบยางพารา
ที่มา : จิราพัทธ์ แก้วศรีทอง.2557.

ภาพ 4 ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ต้นแบบจากลูกตะแบก
ที่มา : จิราพัทธ์ แก้วศรีทอง.2557.

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ต้นแบบ

การวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์จำนวน 9 ชิ้น โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 100 คน ได้ผลดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.0 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 36.0 มีอายุส่วนใหญ่ 41–50 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.0 รองลงมา อายุ 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.0 อาชีพส่วนใหญ่ เป็นพนักงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 42.0 รองลงมาคือธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 29.0 รายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 15,000 -25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.0 ต่ำกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.0 การศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 54.0 ต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 29.0 และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 16.0

ตอนที่ 2 ข้อมูลการใช้และการซื้อผลิตภัณฑ์โอท็อป

ผู้ตอบแบบสอบถามเคยใช้ เคยซื้อ หรือสนใจที่จะซื้อผลิตภัณฑ์โอท็อป ประเภทศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.0 และถ้าหากจะซื้อผลิตภัณฑ์โอท็อปเพื่อเป็นของฝากของที่ระลึกจะเลือกซื้อประเภทงานศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึก คิดเป็นร้อยละ 22.0 เหตุผลที่ตัดสินใจเลือกซื้อส่วนใหญ่ จะซื้อเมื่อมีโอกาสคิดเป็นร้อยละ 50.0 ประเด็นการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์โอท็อปส่วนใหญ่จะพิจารณาจาก ความสวยงาม รูปแบบ ความทันสมัย คิดเป็นร้อยละ 38.0 รูปแบบการซื้อส่วนใหญ่ซื้อเพื่อเป็นของที่ระลึก (ของฝาก) คิดเป็นร้อยละ 65.0

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ต้นแบบ

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ต้นแบบ

ข้อ	รายการประเมิน	ดอกบัว			แมลงปอ			ไก่		
		n=100		ระดับความ คิดเห็น	n=100		ระดับความ คิดเห็น	n=100		ระดับความ คิดเห็น
		$\bar{X}$	S.D		$\bar{X}$	S.D		$\bar{X}$	S.D	
ผลิตภัณฑ์										
1	มีความประณีต สวยงาม	4.01	0.73	มาก	4.01	0.73	มาก	4.02	0.73	มาก
2	ขนาดมีความเหมาะสมกับการใช้งาน	3.86	0.73	มาก	3.70	0.89	มาก	3.87	0.74	มาก
3	รูปแบบมีความเหมาะสมกับวัสดุที่นำมาใช้	4.66	0.47	มากที่สุด	4.66	0.47	มากที่สุด	4.67	0.47	มากที่สุด
4	สีสันทัน	3.98	0.73	มาก	4.10	0.64	มาก	4.12	0.64	มาก
5	เหมาะสมที่จะเป็นของฝากของที่ระลึก	4.19	0.83	มาก	4.43	0.55	มาก	3.98	1.03	มาก
บรรจุภัณฑ์										
1	บรรจุภัณฑ์มีขนาดและมีความแข็งแรง เหมาะสม ปกป้องผลิตภัณฑ์ภายในได้อย่างดี	3.72	0.86	มาก	3.70	0.85	มาก	3.77	0.81	มาก
2	สีสันทัน ลวดลายที่ใช้บนบรรจุภัณฑ์มีความสวยงาม	3.96	0.93	มาก	4.03	0.93	มาก	4.24	0.74	มาก
3	มีรูปแบบและขนาดตัวอักษรมองเห็นได้ชัดเจน	3.65	0.99	มาก	3.62	1.04	มาก	3.66	1.00	มาก
4	มีความสะดวกในการเคลื่อนย้าย	3.11	0.90	ปานกลาง	4.17	0.63	มาก	4.19	0.63	มาก
5	สามารถเปิดและปิดได้ง่าย	4.01	0.79	มาก	4.01	0.79	มาก	4.02	0.80	มาก
โดยภาพรวม		3.91	0.33	มาก	4.04	0.25	มาก	4.05	0.24	มาก

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	กรอบรูป			เครื่องหอม			สมุดบันทึก		
		n=100		ระดับความคิดเห็น	n=100		ระดับความคิดเห็น	n=100		ระดับความคิดเห็น
		$\bar{x}$	S.D		$\bar{x}$	S.D		$\bar{x}$	S.D	
ผลิตภัณฑ์										
1	มีความประณีต สวยงาม	3.79	0.82	มาก	3.65	0.67	มาก	3.81	0.88	มาก
2	ขนาดมีความเหมาะสมกับการใช้งาน	4.57	0.65	มากที่สุด	3.84	0.87	มาก	3.69	0.84	มาก
3	รูปแบบมีความเหมาะสมกับวัสดุที่นำมาใช้	3.43	1.06	ปานกลาง	3.62	1.10	มาก	3.60	1.11	มาก
4	สีสันทัน	4.06	0.98	มาก	3.78	0.92	มาก	3.82	0.93	มาก
5	เหมาะสมที่จะเป็นของฝากของที่ระลึก	3.76	0.80	มาก	3.67	0.90	มาก	4.28	0.74	มาก
บรรจุภัณฑ์										
1	บรรจุภัณฑ์มีขนาดและมีความแข็งแรง เหมาะสมปกป้องผลิตภัณฑ์ภายในได้อย่างดี	4.00	0.84	มาก	4.32	0.94	มาก	3.81	0.82	มาก
2	สีสันทัน ลวดลายที่ใช้บนบรรจุภัณฑ์มีความสวยงาม	3.73	0.94	มาก	4.00	0.79	มาก	4.27	0.73	มาก
3	มีรูปแบบและขนาดตัวอักษรมองเห็นได้ชัดเจน	4.17	0.63	มาก	4.01	0.73	มาก	3.90	0.96	มาก
4	มีความสะดวกในการเคลื่อนย้าย	4.38	0.64	มาก	3.86	0.73	มาก	4.04	0.66	มาก
5	สามารถเปิดและปิดได้ง่าย	3.88	0.68	มาก	3.73	1.23	มาก	3.97	0.87	มาก
	โดยภาพรวม	3.97	0.30	มาก	3.84	0.36	มาก	3.91	0.26	มาก
1	ผลิตภัณฑ์	พวงอ้งุ่น			ดอกไฮเดรีย			ก๊ีบติดมม		
	มีความประณีต สวยงาม	4.66	0.49	มากที่สุด	3.55	1.25	มาก	3.69	0.76	มาก
2	ขนาดมีความเหมาะสมกับการใช้งาน	4.10	0.64	มาก	3.63	1.04	มาก	4.40	0.55	มาก
3	รูปแบบมีความเหมาะสมกับวัสดุที่นำมาใช้	4.51	0.54	มากที่สุด	3.87	1.14	มาก	4.01	0.73	มาก
4	สีสันทัน	3.76	0.80	มาก	3.20	1.03	ปานกลาง	3.78	0.82	มาก
5	เหมาะสมที่จะเป็นของฝากของที่ระลึก	3.55	0.75	มาก	3.88	0.90	มาก	3.40	1.07	ปานกลาง
บรรจุภัณฑ์										
1	บรรจุภัณฑ์มีขนาดและมีความแข็งแรง เหมาะสมปกป้องผลิตภัณฑ์ภายในได้อย่างดี	3.58	0.96	มาก	3.42	1.02	ปานกลาง	3.91	0.87	มาก
2	สีสันทัน ลวดลายที่ใช้บนบรรจุภัณฑ์มีความสวยงาม	4.17	0.63	มาก	3.67	1.24	มาก	4.43	0.55	มาก
3	มีรูปแบบและขนาดตัวอักษรมองเห็นได้ชัดเจน	3.93	0.85	มาก	3.56	1.07	มาก	3.76	0.80	มาก
4	มีความสะดวกในการเคลื่อนย้าย	4.01	0.73	มาก	3.96	1.05	มาก	4.01	0.73	มาก
5	สามารถเปิดและปิดได้ง่าย	3.88	0.74	มาก	3.57	1.12	มาก	3.86	0.73	มาก
	โดยภาพรวม	4.01	0.20	มาก	3.63	0.35	มาก	3.92	0.27	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติประเภทไหม ประกอบด้วยดอกบัว ($\bar{x}$ = 3.91) แผลงปอ ($\bar{x}$ = 4.04) และ ไก่ ($\bar{x}$ = 4.05) และวัสดุจากใบยางพาราประกอบด้วย กรอบรูป ($\bar{x}$ = 3.97) เครื่องหอม ($\bar{x}$ = 3.84) สมุดบันทึก ($\bar{x}$ = 3.91) และวัสดุจากลูกตะแบก ประกอบด้วย พวงอ้งุ่น ($\bar{x}$ = 4.01) ดอกไฮเดรีย ($\bar{x}$ = 3.63) ก๊ีบติดม ($\bar{x}$ = 3.92)

สรุปผลการวิจัย

1. ศึกษาารูปแบบของผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เดิมและสภาพปัญหาความต้องการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน และสภาพปัญหาความต้องการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง พบว่า ทางกลุ่มผู้ผลิต ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานและคุณภาพที่ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของตลาด ไม่มีความหลากหลายในเรื่องของรูปแบบผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ยังพบปัญหาในเรื่องของบรรจุภัณฑ์ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์และเป็นส่วนหนึ่งของการตลาด นอกจากทางกลุ่มจะประสบปัญหาในเรื่องของผลิตภัณฑ์แล้วยังประสบปัญหาในเรื่องของบรรจุภัณฑ์ ที่ช่วยส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์มีความสวยงามและห่อหุ้มป้องกันผลิตภัณฑ์ไม่ให้ชำรุดแตกหักได้
2. การออกแบบพัฒนาบรรจุภัณฑ์ประเภทของใช้ ของตกแต่งและของที่ระลึกของกลุ่มศิลปะประดิษฐ์โอท็อป (OTOP) จังหวัดพิษณุโลก ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบร่างผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย ใบยางพารา รังไหม ลูกตะแบก ชนิดละ 5 รูปแบบ รวมเป็น 15 รูปแบบ คัดเลือกเหลืออย่างละ 3 รูปแบบ คือ ผลิตภัณฑ์จากรังไหมแบบที่ 1, 4 และ 5 (ดอกบัว แผลงปอ ไก่) ผลิตภัณฑ์จากใบยางพาราแบบที่ 1, 2 และ 5 (กรอบรูป เครื่องหอม สมุดบันทึก) และผลิตภัณฑ์ลูกตะแบกแบบที่ 1, 3 และ 5 (พวงอุ้ม ดอกไฮเดรีย กีบติดผม) มีคะแนนการเลือกจากผู้เชี่ยวชาญเป็น 3 อันดับแรก
3. การวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ต้นแบบ
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุส่วนใหญ่ 41–50 ปี อาชีพพนักงานเอกชน รายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 15,000 -25,000 บาท การศึกษาระดับปริญญาตรี เคยใช้ เคยซื้อ และสนใจที่จะซื้อผลิตภัณฑ์โอท็อป ประเภทศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึก เพื่อเป็นของฝากของที่ระลึก เหตุผลที่ตัดสินใจซื้อ คือเมื่อมีโอกาส ประเด็นการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์โอท็อปพิจารณาจาก ความสวยงาม รูปแบบ ความทันสมัย รูปแบบการซื้อส่วนใหญ่ซื้อเพื่อเป็นของที่ระลึก (ของฝาก)
ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามต่อผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์จากรังไหม ประกอบด้วย ดอกบัว แผลงปอ และไก่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 4.04 และ 4.05 ตามลำดับ ได้รับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และจากใบยางพารา ประกอบด้วย กรอบรูป เครื่องหอม สมุดบันทึก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 3.84 และ 3.91 ตามลำดับ ได้รับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ส่วนจากลูกตะแบก ประกอบด้วย พวงอุ้ม ดอกไฮเดรีย กีบติดผม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 3.63 และ 3.92 ตามลำดับ ได้รับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์ โอท็อป (OTOP) จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ประเภทของใช้ ของตกแต่งและของที่ระลึกของกลุ่มศิลปะประดิษฐ์โอท็อป (OTOP) จังหวัดพิษณุโลก เป็นการออกแบบจากวัสดุ 3 ชนิด ประกอบด้วย รังไหม ใบยางพารา ลูกตะแบก เป็นวัสดุที่ทางกลุ่มนำมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์อยู่ก่อนแล้ว โดยเริ่มศึกษารูปแบบของผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เดิม และสภาพปัญหาความต้องการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยการสัมภาษณ์เพื่อให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้ผลิตและสินค้าที่ต้องการของตลาด ซึ่งทางกลุ่มต้องการผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบเดิมที่ทางกลุ่มมีอยู่ แต่ต้องการให้ผลิตภัณฑ์มีความหลากหลาย สามารถจำหน่ายได้ในราคาไม่แพง เป็นสินค้าของใช้ ของที่ระลึกจากธรรมชาติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเพิ่มความหลากหลายให้กับผลิตภัณฑ์ โดยเน้นการออกแบบที่ใช้วัสดุหรือวัตถุดิบอย่างคุ้มค่า จะเห็นว่า ผลิตภัณฑ์ดอกบัวจากรังไหม ผลิตภัณฑ์แผลงปอจากรังไหม ผลิตภัณฑ์ไก่รังไหม และผลิตภัณฑ์พวงอุ้มจากลูกตะแบก ในหัวข้อรูปแบบมีความเหมาะสมกับวัสดุที่นำมาใช้จะได้รับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้ออกมานั้น มีการใช้วัตถุดิบอย่างคุ้มค่า ยกตัวอย่างเช่น การนำรังไหมมาตัดเป็นกลีบดอกบัวก็เป็นการใช้รังไหมทั้งรังเพียงแค่เป็นการตัดแบ่งกลีบ และตัดแต่งให้กลีบมนก็ทำให้ได้ดอกบัวที่มีลักษณะเป็นดอกบัวสวย หรือแม้กระทั่งการนำลูกตะแบกซึ่งมีลักษณะกลมออกริมาจับประดิษฐ์ให้เกิดเป็นลักษณะพวงอุ้มก็เป็นการใช้ทั้งลูกตะแบกทั้งลูก ทำให้วัตถุดิบไม่เกิดการสูญเสีย ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตของกลุ่มต่ำลง ประกอบกับขั้นตอนการประดิษฐ์มีวิธีการที่ไม่ยุ่งยาก สามารถทำตามได้ง่าย ใช้เวลาในการประดิษฐ์ไม่นาน หากทางกลุ่มต้องการผลิตในปริมาณที่มาก ก็สามารถทำได้ สอดคล้องกับแนวคิดของพิชิต เลี่ยมพิพัฒน์ (2545) กล่าวว่า การออกแบบจะมีวัตถุประสงค์ตามหลัก 5 W และ 2 H คือ Why?, Who?, When? Where?, What? How?, Much

? คือ ออกแบบไปทำไม เพื่อใคร เมื่อไร ที่ไหน อะไร อย่างไร และมูลค่าเท่าไร ดังนั้นเมื่อมีการ "ออกแบบ" สีสนและรูปร่างของผลิตภัณฑ์จึงต้อง พิจารณาตามเจตนาดังกล่าว ดังนั้นเมื่อนักออกแบบจะเริ่มงานออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความทันสมัย สิ่งสำคัญจึงอยู่ที่จะต้องรู้จักนำเอาวัสดุประสงค์ต่าง ๆ ที่ว่ามานั้นผสมผสานความคิด เพื่อให้สินค้าที่มีสีสนและรูปทรงที่เหมาะสม ทำให้การออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้ของตกแต่ง ของที่ระลึกที่ดำเนินการออกแบบโดยนำวัสดุประสงค์หลักของวัตถุดิบเป็นตัวตั้งทำให้ผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการ ผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นมาใหม่มีรูปแบบสวยงาม สอดคล้องกับผลวิจัยในเหตุผลและประเด็นที่ตัดสินใจของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ พิจารณาจาก ความสวยงาม รูปแบบ ความทันสมัย และยังสอดคล้องกับแนวคิดของวิรุณ ตั้งเจริญ (2544) กล่าวว่า การออกแบบของที่ระลึก เป็นงานศิลปะในแบบประยุกต์ศิลป์ เนื่องเพราะเป็นการผสมผสานโดยการสร้างสรรค์รูปแบบให้เกิดประโยชน์ทั้งในด้านความงาม และประโยชน์ใช้สอย โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้บริโภคเป็นหลัก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของไพศาล ธีระชัย (2551) ได้ศึกษาความต้องการในการพัฒนากลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนของจังหวัดพิษณุโลก พบว่าด้านการผลิตส่วนใหญ่ได้รับการถ่ายทอดวิธีการผลิตจากผู้รู้ในชุมชนและจากหน่วยงาน โดยใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชน แต่มีบางส่วนที่ซื้อจากร้านค้าหรือโรงงานทั่วไป ด้านการผลิต ผู้ซื้อส่วนใหญ่เป็นผู้ซื้อในชุมชนและมีหน่วยงานรับไปจำหน่ายเป็นผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมที่ชุมชนได้ทำสืบทอดกันมา มีการควบคุมคุณภาพตามความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมมา กลุ่มมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงคุณภาพ และต้องการให้หน่วยงานภาครัฐทำเอกสารแนะนำผลิตภัณฑ์ให้

2. การออกแบบบรรจุภัณฑ์จากผลิตภัณฑ์ประเภทของใช้ ของตกแต่งและของที่ระลึกต้นแบบ เริ่มจาก พิจารณารูปแบบของผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่สร้างขึ้น แล้วศึกษาข้อมูลของกลุ่มศิลปะประดิษฐ์ และข้อมูลทางการตลาด เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาสร้างแบบร่างบรรจุภัณฑ์ให้สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ต้นแบบ จากนั้นออกแบบร่างบรรจุภัณฑ์ นำแบบร่างร่วมพิจารณากับผู้เชี่ยวชาญ และทางกลุ่มเพื่อให้ได้ข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขแบบก่อนดำเนินการสร้างบรรจุภัณฑ์ต้นแบบ และจากการประเมินผลความพึงพอใจของผู้บริโภคพบว่า รายการประเมินของทุกบรรจุภัณฑ์ ประกอบด้วย ด้านขนาดและความแข็งแรง เหมาะสมปกป้องผลิตภัณฑ์ภายในได้ ด้านสีสน ลวดลายที่ใช้ประกอบบนบรรจุภัณฑ์มีความสวยงาม ด้านรูปแบบและขนาดตัวอักษรมองเห็นได้ชัดเจน ด้านความสะดวกในการเคลื่อนย้าย สามารถเปิดและปิดได้ง่าย ได้รับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะก่อนการออกแบบได้นำผลิตภัณฑ์ต้นแบบมาเป็นแนวทางในการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อให้มีความสอดคล้องเหมาะสม และตรงตามความต้องการของทางกลุ่ม สอดคล้องกับ กับงานวิจัยของไพศาล ธีระชัย (2551) ได้ศึกษาความต้องการในการพัฒนากลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนของจังหวัดพิษณุโลก พบว่า บรรจุภัณฑ์ที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นถุงหรือกล่องธรรมดาที่หาซื้อได้ตามร้านค้าทั่วไป ความต้องการในการพัฒนาของกลุ่ม ส่วนใหญ่ต้องการเข้ารับการฝึกอบรมจากหน่วยงานภาครัฐเพื่อพัฒนา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประพัทธ์ วรรณรัตน์และคณะ (2555) ได้ทำการพัฒนาต้นแบบบรรจุภัณฑ์เชิงนิเวศเศรษฐกิจสำหรับสินค้าของที่ระลึกจากวัสดุธรรมชาติ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์แบบใหม่มากกว่าแบบเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นการไปตามเกณฑ์ข้อพิจารณาในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ประกอบด้วย ลักษณะของสินค้า ตลาดเป้าหมาย วิธีการจัดจำหน่าย การขนส่ง การเก็บรักษา ลักษณะการนำไปใช้งาน ต้นทุนของบรรจุภัณฑ์ ปัญหาด้านกฎหมาย และผลกระทบต่อสังคม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธีระยุทธ เฟื่องชัย (2553) ได้ทำการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์โอท็อป (OTOP) ระดับ 3 ดาว ด้วยการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ในจังหวัดอุดรธานี หนองคาย หนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ประกอบการมีความต้องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ในรูปแบบใหม่ อย่างเร่งด่วนเพื่อให้มีศักยภาพในตลาดผลิตภัณฑ์เดียวกันได้มีการออกแบบและได้ผ่านการคัดเลือกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชนโอท็อป (OTOP)

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์โอท็อป (OTOP) จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่า ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ทุกรูปแบบได้รับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แต่ถ้าพิจารณารายชื่อจะพบว่าบางรูปแบบยังได้รับความพึงพอใจในระดับปานกลาง ดังนั้นจึงควรนำประเด็นเหล่านี้มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแล้วทำเป็นผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ต้นแบบอีกครั้งหนึ่ง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรจัดโครงการติดตามผลการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ได้พัฒนาขึ้นว่าเป็นอย่างไร
- 2.2 ควรนำวัสดุที่หลากหลายหรือนำวัสดุที่เหลือใช้จากกระบวนการผลิตมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่ามากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2545). เอกสารดำเนินงานหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์. กรุงเทพฯ : บริษัทพิชการพิมพ์ จำกัด.
- ธีระยุทธ์ เฟื่องชัย. (2553). การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ OTOP ระดับ 3 ดาว ด้วยการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ในจังหวัดอุดรธานี หนองคาย หนองบัวลำภู. วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่, 2(4), 61-69.
- ประพัทธ์ วรรณรัตน์และคณะ. (2555). การพัฒนาต้นแบบบรรจุภัณฑ์เชิงนิเวศเศรษฐกิจสำหรับสินค้าของที่ระลึกจากวัสดุธรรมชาติ. วารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 3(1), 63-80.
- พิชิต เลี่ยมพิวัฒน์. (2545). การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กระดาศบางปะอิน.
- ไพศาล รุ่งรัชชัย. (2551). รายงานการวิจัย. ความต้องการในการพัฒนากลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนของจังหวัดพิษณุโลก. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2545). พื้นฐานการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ยุทธศักดิ์ สุภสร. (2555). โอกาสและผลกระทบของ OTOP กับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(AEC). สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2555, จาก <http://www.sme.go.th/Lists/EditorInput>
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2544). ออกแบบกราฟิก. กรุงเทพฯ: สันติศิริ.
- สุวิมล พุ่มประทีป. (2549). รายงานการวิจัย. ปัญหาในการพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ประเภทศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึกในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของจังหวัดปทุมธานี. คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อ้อยทิพย์ ผู้พัฒน์ และ เสริมศรี สงเนียม. (2553). วิธีการทำใบบาง จากใบบัวหลวง และแนวโน้มในการพัฒนาสู่การทำผลิตภัณฑ์. คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี